

Kütüphaneleri Geleceğe Taşımak: Akıllı ve Yenilikçi Modeller

Ertuğrul Çimen
MEF Üniversitesi Kütüphane Direktörü
IFLA Avrupa Bölge Komitesi Başkanı

Kütüphanelerde Teknolojinin Rolü Teknoloji kütüphaneleri nasıl dönüştürüyor?

Dijital Kütüphaneler: Kütüphaneler fiziksel koleksiyonlarını dijital ortama taşıyorlar

Yapay Zeka Destekli Arama Motorları: Kullanıcıya özel öneriler sunan sistemler haline dönüşüyor

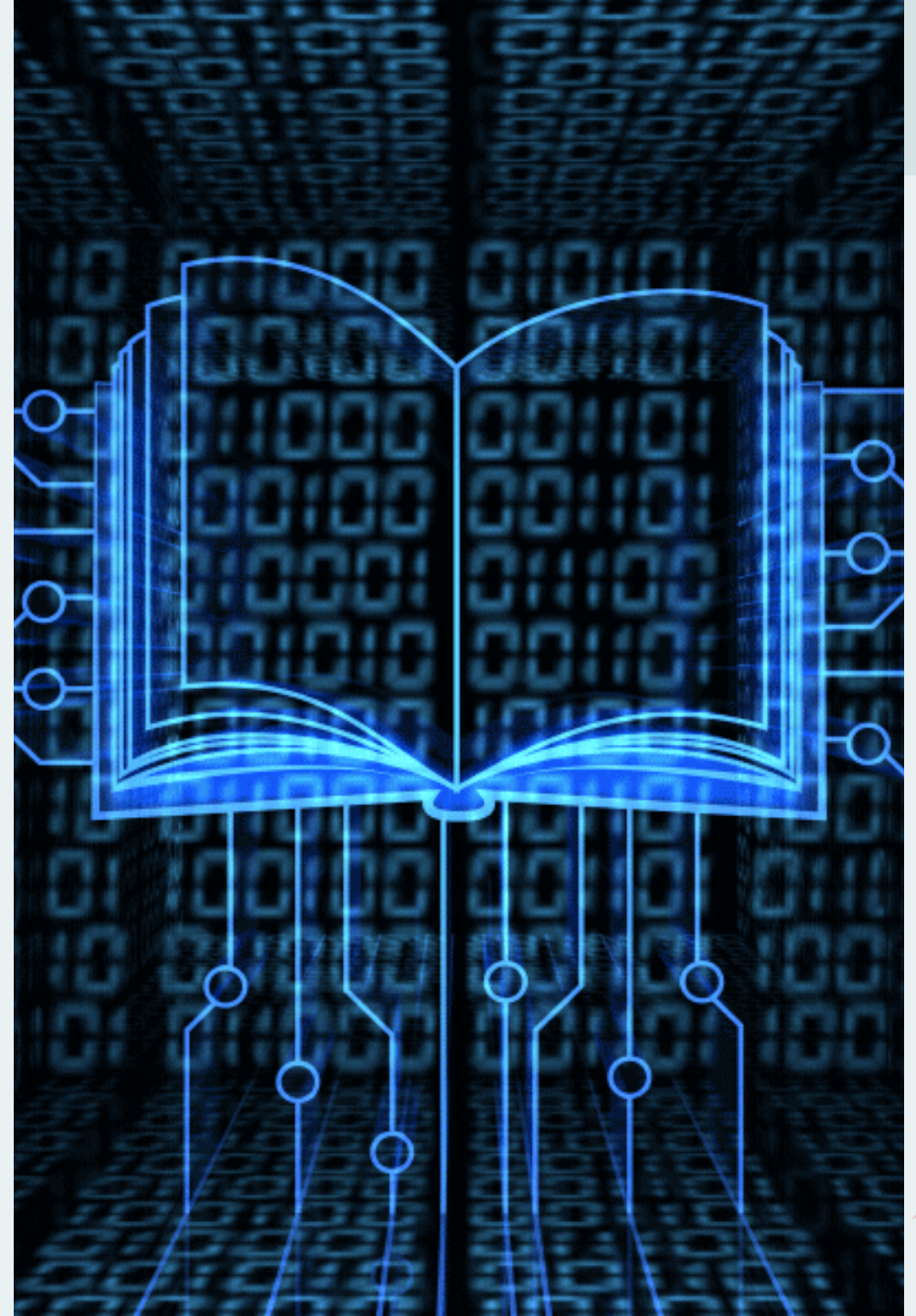
Otomasyon: Kitap ödünç verme/iade sistemleri gibi pek çok kullanıcı hizmeti self-servis hale geliyor

Örnek:

British Library: Dijital koleksiyonlarını yapay zeka ile geliştirdi.

Bibliotech (ABD): Tamamen dijital bir kütüphane modeli.

Akıllı Kütüphane Modelleri

Akıllı kütüphaneler hangi teknolojilerle donatılıyor?

- **Yapay Zeka Destekli Asistanlar:** Okuyuculara bilgi sağlayan sohbet botları.
- **IoT (Nesnelerin İnterneti):** Kitap takip sistemleri, otomatik havalandırma ve ışık sistemleri.
- **Sanal ve Artırılmış Gerçeklik:** 3D kitap deneyimleri, tarihi belgelerin sanal incelemeleri.

💡 **Örnek:**

- **National Library of Singapore:** Robot kütüphaneciler kullanıyor.
- **Harvard Library:** IoT ile raf düzenini optimize ediyor.
- **Google Arts & Culture:** Sanal müze ve kütüphane turları sunuyor.

Veri Tabanlı Karar Alma

Büyük Veri Kütüphaneleri Nasıl Güçlendiriyor?

Kütüphanelerde Veriye Dayalı Karar Alma Süreci

- **◆ Kullanıcı Davranış Analizi:** Ziyaretçi sayısı, ödünç alma alışkanlıkları ve en çok talep edilen materyallerin analiz edilmesi.
  - ◆ **Koleksiyon Yönetimi:** Popüler kitap ve kaynakları belirleyerek envanterin optimize edilmesi.
  - ◆ **Kullanıcıya Özel Hizmetler:** Veri analitiği kullanarak kişiselleştirilmiş okuma önerileri sunulması.
  - ◆ **Kaynak Kullanımı ve Bütçe Optimizasyonu:** En çok kullanılan materyallerin belirlenerek satın alma kararlarının verilmesi.
  - ◆ **Akıllı Rotalama ve Raf Yönetimi:** Kitapların konumlarının optimize edilerek daha kolay erişim sağlanması.

Open Science

[This Photo](#) by Unknown Author is licensed under [CC BY-SA](#)

Açık Erişim ve Dijital Kütüphaneler

Açık erişim neden önemli?

- Bilgiye eşit erişim sağlamak.
- Akademik ve bilimsel yayınların daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamak.
- Telif haklarını koruyarak dijital arşivleri genişletmek.

💡 Örnek:

Directory of Open Access Journals (DOAJ)

DOAB

Open Library

ArXiv ve PubMed

OpenAire

Zenodo

İş Birliđi ve Topluluk Merkezli Kütüphaneler

Kütüphaneler nasıl topluluk merkezleri haline geliyor?

- ◆ **Ortak Çalışma Alanları ve İnovasyon Merkezleri:** Kullanıcılar için iş birliğine dayalı öğrenme ve üretim alanları sağlamak.
- ◆ **Tasarım Atölyesi ve Teknoloji Laboratuvarları:** 3D yazıcılar, kodlama atölyeleri ve robotik laboratuvarları sunmak.
- ◆ **Yerel Kültürel ve Sanatsal Etkinlikler:** Konserler, sergiler, yazar söyleşileri ve film gösterimleri düzenlemek.
- ◆ **Sosyal Hizmetler ve Topluluk Destek Programları:** İş arama danışmanlığı, dil kursları ve göçmen destek hizmetleri sunmak.
- ◆ **Eğitim ve Yaşam Boyu Öğrenme Programları:** Çocuklar, gençler, yetişkinler ve yaşlılar için çeşitli eğitim programları geliştirmek.

Sürdürülebilir ve Yeşil Kütüphaneler

Kütüphanelerde çevreci yaklaşımlar

- Yeşil bina sertifikaları (LEED) alan kütüphaneler.
- Geri dönüştürülmüş malzemelerle yapılan kitaplıklar.
- Dijital koleksiyonlarla kağıt kullanımının azaltılması.

💡 Örnek:

- Beinecke Rare Book & Manuscript Library (Yale):** Enerji verimliliği odaklı tasarım.
- Vancouver Public Library:** Çatısında yeşil alan bulunan çevreci kütüphane.
- Rami Kütüphanesi :** Sürdürülebilir Sertifikalı Kütüphane

Agro Kütüphane, Uşak

Dönüşen Kütüphaneler; IFLA Yaklaşımı

1. Dijital Kapsayıcılık
2. Akıllı Kütüphane Hizmetleri
3. İşbirlikçi Kütüphane Tasarımı
4. Mesleki Gelişim ve Eğitim
5. Küresel Ortaklıklar

Akıllı kütüphanelere geçişte karşılaşılan zorluklar ve fırsatlar

Zorluklar

- Geleneksel ve dijital kütüphane dengesini sağlamak.
- Veri güvenliği ve kullanıcı gizliliği.
- Dijital uçurum: Teknolojiye erişimi olmayan grupların desteklenmesi.

Fırsatlar

- Estonya Dijital Kütüphaneleri: Ulusal dijital kimlik sistemi ile bilgiye erişimi kolaylaştırıyor.
- Afrika Dijital Kütüphane Projeleri: Elektrik ve internet erişimi olmayan bölgelere dijital kaynaklar sağlıyor.

Ertuğrul Çimen

cimene@mef.edu.tr

<https://www.ertugrulcimen.com/>

Teşekkürler